

SISÄLLYS

LUKIJALLE	V
LYHENTEET	XIII
1 JOHDANTO.....	1
2 VALOKUVAUS JA SEN OIKEUSSUHTEET	5
2.1 Yleistä.....	5
2.2 Ennen kuvaamista.....	6
2.2.1 Kuvaidea.....	6
2.2.2 Kuvatyytit.....	7
2.2.3 Kuvauspaikan ja kuvaustavan valinta.....	8
2.2.4 Kuvauskohteen valinta	10
2.3 Kuvaustilanne	11
2.4 Kuvaamisen jälkeen.....	13
2.4.1 Kuvankäsittely.....	13
2.4.2 Journalistin ohjeet.....	13
2.4.3 Mainonnan säännöt.....	15
2.5 Kuvan myynti.....	16
2.6 Kuvan julkaiseminen	17
2.7 Valokuvan omistus	17
3 PERUS- JA IHMISOIKEUDET VALOKUVAAMISESSA.....	19
3.1 Yleistä.....	19
3.2 YK:n ihmisoikeussopimus	22

3.3	Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus.....	24
3.3.1	Ihmisoikeudet ja valokuvaaminen	25
3.3.2	Yksityiselämän suoja	27
3.3.2.1	Valokuvien julkaiseminen	30
3.3.2.2	Julkisuuden henkilön kuvan julkaiseminen	31
3.3.2.2.1	von Hannover -tapaukset.....	32
3.3.2.2.2	Katolisen papin tapaus.....	35
3.3.2.2.3	Julkisuuden henkilö ja lähipiiri....	36
3.3.2.3	Yksityishenkilön valokuvan julkaiseminen	37
3.3.2.3.1	Lapsen kuvaaminen	38
3.3.2.4	Valvontakamerat ja yksityiselämän suoja	40
3.3.2.5	Rikoksesta epäillyn, syytetyn tai tuomitun kuvaaminen ja kuvan julkaiseminen	41
3.3.3	Sananvapaus.....	44
3.3.3.1	Sananvapauden punninta	45
3.3.3.2	Oikeushenkilön sananvapaussuoja	47
3.3.3.3	Kaupallinen sananvapaus.....	51
3.3.3.4	Luonnollisen henkilön sananvapaus	52
3.3.3.5	Journalistin sananvapaus.....	53
3.3.3.5.1	Lehtikuvaajan sananvapaus.....	54
3.4	Euroopan unionin oikeus.....	58
3.4.1	Euroopan unionin perusoikeuskirja.....	58
3.4.2	Euroopan unionin muu normisto.....	59
3.5	Oikeuksien yhteensovitus ja tulkinta.....	61
3.6	Yhteenveto	62
4	VALOKUVAN JA VALOKUVAUKSEN KESKEISET LAIT	65
4.1	Yleistä.....	65
4.2	Sananvapauslaki.....	66
4.2.1	Verkojulkaisut.....	67
4.2.2	Uutisportaalit	68
4.3	Tekijänoikeuslaki	69
4.3.1	Valokuvan suoja	70
4.3.2	Kuvaidean suoja.....	71
4.3.3	Valokuva ja valokuvateos	72
4.3.4	Valokuvasta maalaamalla tehty uusi teos	76
4.3.5	Valokuvasta maalaamalla tehty plagiaatti	77
4.3.6	Valokuvaajan yksinoikeus	79
4.3.7	Linkittäminen	81
4.3.8	Valokuvaamalla tehty muotokuva	82

4.3.9	Facebook-palvelussa julkaistun aineiston käyttö	84
4.3.10	Tekijänoikeuden rajoitukset	85
4.3.10.1	Yksityiskäyttö sekä sitaatti- eli lainausoikeus ...	87
4.3.10.2	Arvosteleva tai tieteellinen käyttöyhteys sekä käyttö sanomalehden päivántapahtumassa	89
4.3.10.3	Toisintaminen valokuvassa	91
4.3.11	Tekijänoikeus ja valokuvaaminen Ranskassa.....	92
4.3.12	Tekijänoikeus ja valokuvaaminen Saksassa	93
4.4	Rikoslaki.....	94
4.4.1	Kotirauhan suoja.....	94
4.4.2	Julkisrauhan suoja	95
4.4.3	Salakatselu ja salakuuntelu.....	96
4.4.4	Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen ..	98
4.4.5	Kunnianloukkaus	99
4.4.6	Kuvan muu rikollinen sisältö.....	100
4.5	Tietosuojalaki	103
4.5.1	Valokuva on henkilötieto.....	103
4.5.2	Biometrinen tunnistaminen	104
4.5.3	Journalistinen ja taiteellinen käsittely.....	105
4.6	Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa	106
5	VALOKUVAAMISEN RAJOITUKSET.....	109
5.1	Yleistä.....	109
5.2	Yleiset paikat ja julkiset tilat	110
5.3	Lakiin perustuvat kiellot	112
5.3.1	Puolustuslaitoksen alueet	113
5.3.2	Rajavartiolaitoksen alueet.....	113
5.3.3	Lentoasemat, rautatieasemat ja metroasemat ..	114
5.3.3.1	Yleisötilat.....	114
5.3.3.2	Suljetut alueet.....	114
5.3.3.3	Lentoaseman turvatarkastukset.....	115
5.3.4	Ilmakuvaus ja dronejen käyttö.....	115
5.3.5	Säilöönottoyksiköt.....	116
5.3.6	Oikeudenkäyntien kuvaaminen	117
5.3.6.1	Oikeudenkäyntien kuvaaminen Suomessa.....	117
5.3.6.2	Oikeudenkäyntien kuvaaminen Norjassa	118
5.3.7	Poliisin oikeudet	120
5.3.7.1	Kuvaaminen poliisin eristämällä alueella.....	121
5.3.7.2	Diplomaattien kuvaaminen	122

5.3.8	Työpaikan kameravalvonta	124
5.3.8.1	Menettelytavat.....	124
5.3.8.2	Seuraamukset	125
5.4	Julkisrauhan alue.....	125
5.4.1	Julkisrauhan suojaamat alueet.....	125
5.4.2	Kuvaaminen julkisrauhan alueella.....	126
5.4.2.1	Kettutarhan alue.....	127
5.4.2.2	Finlandia-talon katto	128
5.4.2.3	Kakutustempaus valtioneuvoston tiloissa	129
5.4.2.4	Suurlähetystön alue	130
5.4.3	Kuvaamista koskevia ratkaisuja.....	130
5.4.3.1	Lentoasemat, metroasemat ja rautatieasemat	131
5.4.3.2	Kelan tilat	132
5.4.3.3	Terveyskeskukset.....	132
5.4.3.4	Hoitolaitokset	133
5.4.3.5	Lastensuojelun asiakastilanne.....	134
5.4.3.6	Vaalikuvaus.....	134
5.4.3.7	Museot.....	136
5.5	Henkilöiden kuvaaminen kotirauhan alueella.....	137
5.5.1	Salakatselu	138
5.5.2	Yksityisyyttä loukkaava kuva.....	142
5.5.3	Salakuuntelu	143
6	VALOKUVAN KÄYTTÖ JA JULKAISEMINEN.....	145
6.1	Yleistä.....	145
6.2	Henkilökuva ja tieto yksityiselämästä.....	146
6.3	Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen	150
6.3.1	Julkisuuden henkilöt.....	151
6.3.2	Rikoksesta epäillyn, syytetyn tai tuomitun kuvaaminen ja kuvan julkaiseminen	153
6.3.2.1	Julkisten tietojen yhdistäminen ja linkitys	154
6.3.2.2	Syytetystä julkaistun kuvan julkaiseminen.....	158
6.3.2.3	Esitutkintaa koskeva virheellinen tieto	159
6.4	Lasten kuvien oikeudeton käyttö.....	160
6.4.1	Lapsi oikeudenkäynnissä	161
6.4.2	Lapsen oma yksityisyys ja videointi	163
6.4.3	Lapsen kuvaamisen rajat Norjassa	163

6.5	Oikeus omaan kuvaan	164
6.5.1	Oikeus omaan kuvaan Suomessa	165
6.5.1.1	Kuvan mainoskäyttö	167
6.5.1.1.1	Elinkeinonharjoittajan kuvan tai hahmon mainoskäyttö	167
6.5.1.1.2	Luonnollisen henkilön kuvan mainoskäyttö	168
6.5.1.2	Muu loukkaava käyttö	172
6.5.1.3	Rikollinen kuvan käyttö	174
6.5.2	Oikeus omaan kuvaan Ruotsissa	177
6.5.3	Oikeus omaan kuvaan Norjassa	178
6.5.4	Oikeus omaan kuvaan Itävallassa	179
6.5.5	Oikeus omaan kuvaan Isonsa-Britanniassa	180
6.5.6	Oikeus omaan kuvaan Ranskassa	182
6.5.7	Oikeus omaan kuvaan Saksassa	183
6.5.7.1	Kaksoismurhan videointi	184
6.5.7.2	Syyrialaisen pakolaisen selfie	185
6.6	Toisen kuvan käyttö ja esiintyminen toisena	188
6.7	Kuvaväärennökset	189
7	KUVAN KÄYTTÖEHDOT JA KUVAPANKIT	191
7.1	Yleistä	191
7.2	Sopimusehdot	191
7.2.1	Kertajulkaisu ja ensijulkaisu	192
7.2.2	Jatkuva julkaisu-oikeus	193
7.2.3	Kaikki oikeudet	194
7.2.4	Kaikki oikeudet mukaan lukien muuntelu- ja edelleenluovutus-oikeus	194
7.2.5	Alueelliset, asialliset ja ajalliset rajaukset	195
7.2.6	Universaali käyttö-oikeus	195
7.3	Creative Commons	198
7.4	Kuvapankit	199
7.5	Väärinkäytön seuraamukset	202
7.5.1	Tekijänoikeuden loukkaaminen	202
7.5.2	Sopimusrikkomus	203
7.5.3	Loukkaava tai luvaton käyttö	204
7.5.4	Rikollinen käyttö	205

SISÄLLYS

LÄHTEET.....	207
OIKEUSKÄYTÄNTÖ.....	215
ASIAHAKEMISTO	221